

*„Korunkban több idős ember él a Földön, mint bármikor ezelőtt.
Ezek az idős felnőttek nagymértékben hozzá tudnak járulni a társadalom fejlődéséhez.”
– fogalmazódott meg az UNESCO 1997-es, Hamburgi Nyilatkozatában.*

NAGYKÖRÖS VÁROS ÖNKORMÁNYZAT IDŐSÜGYI STRATÉGIÁJA

*Nagykőrös, 2010. február 24.
Készítette: Karsay Istvánné idősügyi referens*

BEVEZETÉS

Az Idősügyi Nemzeti Stratégia (továbbiakban INS) elkészítését indokolta, hogy a XXI. század egyik kiemelkedő eredménye, a születéskor várható élettartam meghosszabbodása.

Ez egyrészt siker, másrészt kihívás is, amely szükségessé tesz sokrétű és átfogó változásokat. A megvalósítást az INS is alaposan átgondoltan, két ütemben tervezi: I. ütem 2010-2022-ig, a II. ütem 2023-2034-ig, alkalmazkodva az ország gazdasági fejlődéséhez, társadalmi környezetéhez.

Az anyag több éves előkészítő munka után az Idősügyi Tanács bevonásával készült, amelynek vezérfonalát az Idősügyi Charta, a kormányzati Idősügyi Nemzeti Cselekvési terv, a Nyugdíjasok Országos Képviselői Érdekvédelmi Stratégiája adta.

E mellett kutatások, elemzések előzték meg.

Az INS-ben foglaltak összhangban vannak az ENSZ alapelveivel és más nemzetközi alapidokumentumokkal.

Az időskor fogalma

Az Egészségügyi Világszervezet életkor szerinti felosztása, amelyet az INS is alkalmaz a következő:

– idősödő	60-74 év között
– idős	75-89 év között
– nagyon idős (szépkorú)	90 év felett.

A legtöbb ember saját időskorával kapcsolatban négy dolgot mindenképpen szeretne, amelyet a **Stratégia célkitűzéseinek is tekinthetünk:**

- továbbra is a társadalom megbecsült tagja maradjon,
- egészséges legyen,
- ne legyen magányos,
- biztonságban és védettségben éljen.

A növekvő élettartam szükségessé teszi a társadalmi szemlélet formálását, a meglévő védelmi-szolgáltató rendszerek hozzáigazítását a demográfiai és családi struktúrákban bekövetkezett változásokhoz.

Hozzá kell segíteni a társadalom tagjait, hogy már jóval az időskor előtti szakaszban tudatosan készüljenek a saját időskorukra.

Ez feladatot ad az egyéneken kívül az idősök ellátásában érintett egészségügyi, szociális és humánszolgáltató szervezeteknek is.

Világossá kell tenni, hogy a szolgáltatások milyen körére számíthat az időskorú, és a feladatok hogyan oszlanak meg az érintettek között.

Az idősekről való gondoskodás összetett feladat, amely több tényező összhatásából alakul ki. Ezek:

- az állam, alapvető védőháló a biztonságos nyugdíj, az egészségügyi, szociális, humánszolgáltató alapellátás biztosítása,
- az önkormányzat, az egészségügyi, szociális és humánszolgáltató szervezetek fenntartása, működtetése,
- az egyházak, civil szervezetek emberbaráti (karitatív) lelki gondozó (diakónia) és szeretetszolgálat,
- az egyén tudatos felkészülése az időskorra, egészségmegőrzés, öngondoskodás,

- a család, több generációs együttélés (régí modell). A korosztályok közötti szerves kapcsolat, kölcsönös támogatás. Az idősök életminősége a fiatalok saját későbbi lehetőségeit vetíti előre.

A helyi stratégia célja az INS alapelemeinek megismerése, majd ebből a helyi önkormányzatot érintő területek megfogalmazása és javaslattétel egy rövid távú cselekvési tervre.

AZ IDŐSÜGYI NEMZETI STRATÉGIA LEGFONTOSABB ALAPELEMEI

1. Szemléletformálás

Az idősödés pozitív felfogásának érvényre juttatása.

Sikeres idősödés esetén az egyén megőrzi fizikai, szellemi képességeit, aktivitását. Megtartja társas és társadalmi kapcsolatait.

A harmadik életszakasz új lehetőségeket kínál, hiszen a nyugdíjba kerülés után megnövekszik a „felszabadult” idő mennyisége, amelyet tartalmasan, hasznosan eltöltve, továbbra is értékes tagja maradhat a társadalomnak, és a családnak.

Az aktivitásukat és függetlenségüket megőrző idős és idősödő emberek, sok tekintetben még feltáratlan erőforrásokat jelenthetnek a gazdaság és a társadalom számára is.

Az idősökkel kapcsolatos szemléletformálást már a közoktatás területén kellene elkezdni.

2. Felkészülés az időskorra

A növekvő élettartam hatással van a különböző ellátó- és szolgáltató rendszerekre. Új szükségletek és keresletek jelennek meg, amelyekre reagálni kell.

A meglévő védelmi-szolgáltató rendszereket hozzá kell igazítani a változásokhoz. Ide tartoznak az egészségügyi-szociális ellátás, humánszolgáltatás.

Ugyanakkor az egyén részéről már az időskor előtti életszakaszban tudatosan kell felkészülni. Ennek fontos eleme az egészséges életmód, életvitel, az előtakarékosság-öngondoskodás.

A meglévő képességek megőrzése, a szunnyadó adottságok előhívása az aktív időskorban örömforrást jelenthetnek.

De az életkor meghosszabbodása csak akkor élhető meg pozitívumként az emberek és a társadalom számára is, ha azt jó egészségben töltheti el.

Cél, az aktivitás kitolása időben, amennyire lehet!

3. Az idősök önkéntes tevékenysége

Az önkéntesség a társadalmi beilleszkedés (integráció) fontos eleme, amely hozzájárul az idősödő és idős korosztály társadalmi megítéléséhez, befogadásához.

Az idősök körében ezt részben társadalmi munkának, részben karitatív tevékenységnek vagy diakóniai szolgálatnak tekintik. Értékes-természetes segítség, amelyet a családnak kisgyermekük vagy betegek gondozásával nyújtanak.

De értelmes cél érdekében mozgósíthatók a lakókörnyezet rendbetételére és sok más tevékenységre is. Fontos, hogy kapjanak kellő információt munkájuk hasznosságáról, és a nyilvános elismerés sem maradjon el, ami ösztönző a későbbiekben is.

4. Az idősök közéleti szerepvállalásának erősítése

Az aktív idősödő és idős emberek fizikai-szellemi erőforrásaikkal jelentősen hozzájárulhatnak a gazdaság, a társadalom erősödéséhez. A felhalmozott széleskörű szakismeretük, tudásuk elősegítheti a nemzedékek közötti szorosabb együttműködést, a kölcsönös elismertséget.

Az időskorúak képességeinek közösségi hasznosítása megelőzheti a kirekesztés (diszkrimináció) kockázatát. A munkaerő piacról kikerülő idősek még sok területen szolgálhatják a társadalom gazdagodását.

Igen jelentős az idősek szerepvállalása az önkormányzatokban, bizottságokban. Kellő időt tudnak fordítani a lakossággal való kapcsolataikra, a felmerült témák rendezésére, felkészülésre, ismereteik bővítésére.

5. Az élethosszig tartó tanulás igényének és feltételeinek megteremtése

Gyorsan fejlődő világunk sürgető igénye az élethosszig tartó tanulás. Az időskorúak esetében különösen hiányos az informatika és az idegen nyelvek ismerete.

De hasznos lehet az egészség, az aktivitás megőrzésével kapcsolatos tudnivalók megtanulása is képzett szakemberektől.

Jelenleg kevés az olyan képzés, amely céltudatosan az idősödők és idősek sajátos igényei szerint szerveződné.

A tanulás ennek a korosztálynak nemcsak a társadalomban való részvétel szempontjából hasznos, de növeli az önbizalmat, csökkenti az elbizonytalanodás érzetét, javítja az önértékelést és az elfogadottságot.

6. Az idősek érdekérvényesítésének megteremtése

Az idős népesség helyzetét érintő kérdések megvitatásának, érdekeik védelmének kiemelt fóruma az Idősügyi Tanács. Ez egy alulról építkező szervezet helyi-, térségi-, megyei- és országos szintekkel.

Idősügyi, szociálpolitikai kérdésekben kezdeményező, javaslattevő, véleményező szerepet vállalva, egészen az országos szervéig eljuttathatja az idős emberek életkörülményeit érintő érdekérvényesítését. Kapcsolattartó és képviselői szervezet.

Helyi szintű észrevételek, sérelmek orvoslásának rendjét célszerű helyben kialakítani. A megoldásokban azok mélységétől, tartalmától függően intézkedni tud az önkormányzati képviselő, illetve a Polgármesteri Hivatal szakemberei, végső soron a jegyző és a polgármester. Nagyobb városokban célszerű a Hivatalban idősügyekkel foglalkozó szakember (referens) felállítása, e terület ügyeinek intézésére.

7. Az időskorúak megélhetési problémái

Ma az időskorúak túlnyomó része megélhetési gondokkal küzd.

A korbetöltött öregségi nyugdíj országos, havi átlagos összege 87.462 Ft (2008. december adat).

A nyugdíj zömét elviszi a lakásfenntartás, a közműdíjak, a gyógyszer, élelmiszerre alig marad.

E téren nagy jelentősége van a helyileg kidolgozott kedvezményeknek (lakbér, adó, közszolgáltatások) és a kereskedelmi akcióknak.

A nyugdíjak biztonságának, vásárlóértékének megőrzése, a megélhetési alapszintre emelése állami feladat.

E mellett örökérvényű az a vélemény, hogy az időskori jövedelembiztonságot az aktív életszakaszban kell megalapozni.

NAGYKÖRÖS VÁROS ÖNKORMÁNYZAT IDŐSÜGYI STRATÉGIÁJA

CÉLKITŰZÉSEK

Szemléletformálás. Az idősödés pozitív felfogásának érvényre juttatása. A tudatformálásban fontos szerepe van a tömegkommunikációnak, közoktatásnak.

Felkészülés, felkészítés az egészségtudatos életmódra. Az idős kori aktivitás megőrzésének módozatai, lehetőségei. Egészséges életmód, táplálkozás. Seniorsport programok, a sportszervezetek bevonása az idős kori testmozgás lehetőségeinek megteremtésében. Megelőző szűrővizsgálatok, lelki egészség.

Az élethosszig tartó tanulás. A felnőttoktatás szervezeti kereteinek javítása. Képzési formák, ismeretterjesztő előadások az időseket érintő témákról.

Nagykőrös Város Önkormányzat ajánlja képviselőitük érdekében a helyi közéletben való szerepvállalást. A tapasztalatok átadása.

Többgenerációs kulturális és egyéb közösségi tevékenységek fejlesztése. A kreativitás felfrissíti a testet, lelket.

Az idősök érdekvédelmének szervezett kiépítése. Az Idősügyi Tanács működésének támogatása. Térségi-megyei-országos kapcsolatos kiépítése.

A megélhetési gondok enyhítése. Az időseket érintő közszolgáltatási kedvezmények további szélesítése. Az alapok megteremtése eseti segélyekhez. Kereskedelmi akciók szorgalmazása.

Összefogás az idősekért. Megállapodások a külső gondoskodást igénylő idősek érdekében civil szervezetekkel, egyházakkal. Emberbaráti segítség, lelki gondozás, szeretetszolgálat.

Együttműködés az idősügyi civil szervezetekkel. Kölcsönös segítségnyújtás, tájékoztatás, működésük segítése. Pályázati lehetőségek figyelése, ajánlások a benyújtáshoz.

Az öngondoskodás, előtakarékosság lehetőségei, fontossága. Felkészülés az anyagi biztonság elérésére. Pénzügyi intézetek tartalékképző és nyugdíjas szolgáltatásai.

Az esélyegyenlőség biztosítása az egészségügy, szociális- és humánszolgáltatás területein. Milyen szolgáltatásokra lehet számítani idős korban?

A társadalmi igazságosság érvényesítése az ellátórendszerekben. A személyes jogok védelme.

Az idősök önkéntes hozzájárulása a közjóhoz. Megbecsülendő az önzetlen segítség, amit az idősök fizikai, szellemi adottságaikból hozzáadnak a társadalom, a család boldogulásához. Ez amellyel, hogy örömeztetést ad, segíti elfogadásukat, jó hatással vannak pozitív szemléletformálásra.

Az „Idősök Világnapja” méltó megünneplése. A folyamatos törődés mellett legyen az évnek egy napja, amelyen kiemelt figyelmet kapnak, mint e nap megbecsült főszereplői.

**NAGYKÖRÖS VÁROS ÖNKORMÁNYZAT IDŐSÜGYI STRATÉGIÁJÁNAK RÖVID TÁVÚ
CSELEKVÉSI TERVE**

A stratégia vonatkozó pontjai	Cselekvési terv
Szemléletformálás	Esettanulmányok, aktív idősök bemutatása, vonzó példák az idősödés pozitív szemléletének kialakítására. <i>Kezdeményező: Köznevelési, Kulturális, Ifjúsági és Sport Bizottság</i>
Egészségtudatos életmód. mozgékonyság megőrzése	Az időskori egészséges táplálkozás és életmód ismérvei, széleskörű tájékoztatás. Sportszervezetek egészségmegőrző programjai. Szeniorsport versenyek. Megelőző szűrővizsgálatok. A mentális egészség megőrzése. <i>Kezdeményező: Egészségügyi és Szociális Bizottság</i>
Élethosszig tartó tanulás	A lehetőségek megteremtése az idősök tanulására, ismeretszerzésre. Javasolt témák: informatika, idegen nyelv, idegenforgalom, gerontológia, diétetika <i>Kezdeményező. Köznevelési, Kulturális, Ifjúsági és Sport Bizottság</i>
Lehetőség biztosítása az idősöknek kulturális és művészeti tevékenységre	A szabadidő eltöltésén belül érzelmi feltöltődést jelenthet az amatőr művészeti tevékenységekbe kapcsolódás. A szunnyadó adottságok felszínre hozása, alkotó tevékenység, örömet adó aktivitás. <i>Kezdeményezők: Kulturális intézmények</i>
Közéleti szerepvállalás	Az értékes szaktudással és tapasztalattal rendelkezők bevonása a közéletbe <i>Kezdeményezők: az érintett bizottságok vezetői</i>
Az önkéntes segítség megbecsülése, kérése	Az idősök tudása, tapasztalata egy komoly erőforrást jelenthet az élet számos területén. Amennyiben ezt önkéntesen és önzetlenül adják a társadalom hasznos szolgálatára, megbecsülendő érték. A követendő példák kapjanak nyilvánosságot <i>Felelősök: a segítséget kapó szervezetek</i>
Tartalékképzés, pénzügyi szolgáltatási kedvezmények	A figyelem felhívása a pénzintézetek előtakarékossági és nyugdíjas szolgáltatásaira. <i>Kezdeményező: Pénzügyi és Költségvetési Bizottság</i>
A megélhetési gondok enyhítése	A helyi önkormányzati rendeletek által nyújtott lehetőségek maximális kihasználása. <i>Kezdeményező: Egészségügyi és Szociális Bizottság</i>
Összefogás az idősökért	A segítségre szoruló idősökkel együttérző civil szervezetekkel, egyházakkal megállapodás a vállalkások megosztásáról. Emberbaráti segítség, lelki gondozás, jótékonykodás. <i>Kezdeményező: Egészségügyi és Szociális Bizottság</i>
Az idősügyi civil szervezetek támogatása	Nyugdíjas klubok, egyesületek segítése. Bevonásuk a város kulturális, társadalmi és sport életébe. <i>Kezdeményező: Köznevelési, Kulturális, Ifjúsági és Sport Bizottság</i>

A stratégia vonatkozó pontjai	Cselekvési terv
Az idősek érdekvédelmének, esélyegyenlőségének biztosítása	Az Idősügyi Tanács működésének figyelemmel kísérése, problémáik rendezése. A helyi szolgáltatások terén az esélyegyenlőség biztosítása <i>Kezdeményező: Jogi, Ügyrendi és Közbiztonsági Bizottság</i>
Az „Idősek Világnapja” megünneplése	A folyamatos törődés mellett az év egy napján kiemelten részesüljenek ünneplésben <i>Kezdeményező: Jogi, Ügyrendi és Közbiztonsági Bizottság</i>
Szépkorúak köszöntése	A 90-95-100 évesek jubileumi köszöntése, a Miniszterelnöki Hivatal által részükre megküldött okiratok átadása. <i>Felelős: Polgármesteri Hivatal</i>

A cselekvési terv témaköreiből a Képviselő-testület szakbizottságai az éves munkatervükbe – a megvalósítási lehetőségek függvényében – konkrét feladatokat ütemezzenek be és az érintettek bevonásával tárgyalják meg a stratégia szellemiségének megfelelően.

NAGYKŐRÖS, 2010. február 24.

Karsay Istvánné s.k.
idősügyi referens